

Petr Matějček, Čeští lékaři v rakousko-uherské armádě 1867–1918, Praha, diplomová
práce FF UK 2015, 88 s.

Posudek vedoucího práce

Když Petr Matějček předložil v roce 2012 svoji kvalitně zpracovanou bakalářskou práci, domníval jsem se, že jeho další případný výzkum problematiky bude na minimálně stejné úrovni, jakou prezentoval ve své bakalářské práci. To se však bohužel nestalo. Matějčkova diplomová práce je odbytá koncepčně, heuristicky i zpracováním. Jedním slovem velké zklamání (a mé selhání jako školitele – autor však postup práce se mnou konzultoval jen v minimální míře). Autor si dokonce nedal ani tu práci, aby reflektoval literaturu, kterou jsem v oponentním posudku k bakalářské práci na doplnění uváděl.

Úvodní část práce pojednává o organizaci zdravotní služby v rakousko-uherské armádě od branné reformy v roce 1868 až po konec první světové války. Dá se podle mého názoru říci, že celá tato relativně rozsáhlá část (s. 12 až 38) postrádá hlavní atributy striktně vědeckého textu a připomíná spíše pasáže z nějakého „handbuchu“. Je v ní zcela mechanicky vylíčena struktura zdravotní služby rakousko-uherské armády, aniž by si autor položil jakékoliv otázky či řešil nějaké problémy. Další část, zabývající se postavením lékařů v rakousko-uherské armádě, je již zpracovaná přijatelněji, autor často vycházel z původních pramenů, například z profesního periodika Časopis lékařův českých. Zajímavý byl zejména spor o to, zda vojenští lékaři mají být primárně odborníky v uniformě, nebo naopak důstojníky s lékařským vzděláním. Autor postupně zkoumá pohled důstojníků-kombatantů a mužstva na vojenské lékaře. Ukázal, jak se původně nedůstojné postavení vojenských lékařů s postupem času (první světová válka zde sehrála mimořádnou roli) měnilo přece jenom k lepšímu. V závěrečné části práce se

autor zabývá vztahem českých lékařů k válce. Tyto postoje zkoumá především na příkladu balkánských válek a první světové války. Je nepochopitelné, že autor nezohlednil studie Milady Paulové o balkánských válkách a české společnosti. Myslím však, že se mu na uvedených příkladech podařilo najít (aniž by to v práci bylo takto explicitně řečeno), jeden z pramenů humanitní tradice českého lékařství.

Práce je poměrně solidně pramenně založena, nevěřím ale, že by se o účasti českých lékařů v rakousko-uherské armádě našlo svědectví více. Autor se bohužel příliš nezabýval vnitřní kritikou pramenů, které používá. Málo si tedy klade otázku, za jakých okolností a v jakých kontextech výpovědi o rakousko-uherské armádě vznikaly, nesnaží se domýšlet, co tyto výpovědi pro naše poznání mohou přinést a jaké jsou jejich limity. Autorovy závěry jsou tak opřeny o spíše náhodný výběr pramenů a jako takové vzbuzují otázku o své relevanci. Také okruh cizojazyčné literatury bych u diplomové práce na Ústavu českých dějin FF UK předpokládal mnohem bohatší. Souvisí to ostatně s tím, že se autor ani nepokusil srovnat situaci v rakousko-uherské armádě se situací v jiných armádách, zasadit prostě zkoumanou problematiku do širšího srovnávacího kontextu.

Celkově si myslím, že od své bakalářské práce učinil autor ve svém výzkumu jen nepříliš velký krok vpřed. Bylo by ostatně poctivější v práci přesně uvádět, kde již právě využívá poznatky, nabyté ve své předchozí práci (diplomová práce vykazuje shodu 14 %). Koncepční nevyzrálость práce se projevuje i tím, že některé problémy v práci autor vysvětluje opakovaně (např. o postavení šéflékaře v nemocnicích).

Jedním slovem, diplomová práce se Petru Matějčkovi příliš nevydařila. Doporučuji ji k obhajobě, navrhuji ji však hodnotit známkou dobře.